

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Houttuinlaan 6
3447 GM Woerden
Postbus 2051
3440 DB Woerden

Woerden,
4 mei 2017

Ons kenmerk:
2016-1205326759-6

Doorkiesnummer:
0348-753570

T: 0348 - 75 35 00

Onderwerp:

Uw brief van:

F: 0348 - 75 35 01

Wetsvoorstel samenwerkingscollege en unieke beroepsopleidingen

E: info@mбораad.nl

Geachte dames en heren,

www.mбораad.nl

U heeft tot 10 mei a.s. de gelegenheid om uw schriftelijke inbreng te leveren voor het Verslag over het bovengenoemde wetsvoorstel. Het wetsvoorstel regelt verschillende zaken. Wij zijn het eens met de onderdelen, die gaan over het samenwerkingscollege, de beperking van het intrekken van licenties, de wijziging van het melden van starten en stoppen van opleidingen en de registratie van studenten bij organisatorische eenheden. Deze onderdelen zijn zeer behulpzaam voor de mbo-scholen. Tegen één onderdeel van het wetsvoorstel hebben wij bezwaar en dat is de gecreëerde mogelijkheid voor de Minister van OCW om voor een periode van vijf jaar een alleenrecht toe te wijzen aan één mbo-school voor het uitvoeren van een kleine, unieke beroepsopleiding als deze in zijn voorbestaan wordt bedreigd. Wij vinden dit onnodig en ongewenst en vragen u dringend dit standpunt bij uw inbreng en het te voeren Kamerdebat over dit wetsvoorstel te betrekken.

Onnodig

Het voorstel is onnodig omdat er voldoende zelfregulering in het mbo-veld is om te zorgen voor een oplossing voor deze opleidingen. De markt voor deze opleidingen reguleert zichzelf: de opleidingsbehoefte en –capaciteit bedrijfsleven zijn bepalend voor het opleidingsaanbod en de mbo-scholen spelen daarop in. Als een (laatste) unieke beroepsopleiding dreigt te verdwijnen is er kennelijk minder behoefte aan en loopt de toestroom van studenten terug. Als het bedrijfsleven (of de overheid zelf in zijn rol als werkgever) een dergelijke opleiding in stand wil houden, kan het een extra investering doen in de mbo-school die deze opleiding om bedrijfseconomische redenen overweegt te sluiten. Het kan ook worden besproken in de sectorkamer Specialistisch Vakmanschap van de SBB, waar onderwijs en bedrijfsleven over dit type opleidingen overleggen. Er kan

in deze sectorkamer een afspraak worden gemaakt dat een andere mbo-school de opleiding overneemt. Als dat niet lukt kan een regionaal opleidingscentrum de opleiding overnemen. Een goed voorbeeld hiervan is het overnemen van de goud- en zilversmedenschool in Schoonhoven door het roc Zadkine enkele jaren geleden. En als dit ook niet lukt kan het betrokken bedrijfsleven overwegen er een bedrijfsopleiding van te maken.

Wij zijn ervan overtuigd dat er altijd een oplossing zal komen en dat het zware instrument van het wettelijk toekennen van een alleenrecht op een unieke beroepsopleiding niet nodig is. De Raad van State heeft hierover eveneens kritische opmerkingen gemaakt.

Ongewenst

Het voorstel is ongewenst omdat een licentiestelsel het mbo-stelsel, zoals bedoeld en vormgegeven in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) ondergraaft. Dit stelsel houdt in dat roc's alle opleidingen kunnen aanbieden en aoc's en vakinstellingen binnen afgebakende domeinen opleidingen kunnen aanbieden. De WEB is bewust zo opgebouwd: roc's hebben een regionale functie voor de totale arbeidsmarkt, aoc's en vakinstellingen richten zich op specifieke, afgebakende vakrichtingen en werken in sommige gevallen bovenregionaal of landelijk. Er zijn geen redenen om dit te veranderen. Exclusieve licenties voor unieke beroepsopleidingen openen mogelijk de weg naar soortgelijke licenties in andere situaties en dat moet worden voorkomen.

Landelijk gestuurde licenties doorkruisen ook de al genoemde zelfregulering door onderwijs en bedrijfsleven. De wettelijke zorgplichten arbeidsmarktrelevantie en doelmatigheid (artikel 6.1.3 WEB) en de aanpak van de doelmatigheid die is ontwikkeld door de SBB, zijn op de samenwerking van deze partijen gebaseerd. Zij zijn in staat het regionale opleidingsaanbod in goed overleg met elkaar te regelen en hebben de Commissie macrodoelmatigheid mbo als escalatie-instrument als de zelfregulering niet lukt en er geschillen ontstaan.

De minister heeft op basis van advisering door de Commissie macrodoelmatigheid mbo reeds nu doorzettingsmacht en kan bij een verschil van mening tussen scholen of bij onwil om tot een oplossing te komen een besluit nemen om een opleiding aan een school toe te wijzen. Daar is dus geen wetswijziging voor nodig.

Gevolgen voor de bekostiging van het mbo

Het adviseren over het alleenrecht voor een unieke beroepsopleiding en een mogelijk hogere prijsfactor voor zo'n opleiding vinden wij niet passen bij de taakstelling van de Commissie macrodoelmatigheid mbo. Deze commissie moet zoveel mogelijk aan de achterkant werken en als laatste stap in een escalatieproces. Juist het handhaven van het principe van zelfregulering maakt dat onderwijs en bedrijfsleven zich primair verantwoordelijk weten en voelen voor een goede aansluiting van het assortiment van mbo-opleidingen op het bedrijfsleven. De Commissie werkt in onze visie probleemoplossend aan de achterkant op basis van concrete cases en niet regulerend aan de voorkant. Het adviseren over dit type licenties is geen wettelijke taak voor de commissie en zou dat ook niet moeten worden. Ook hier plaatst de Raad van State kritische kanttekeningen bij.

Hetzelfde geldt voor advisering over een hogere prijsfactor. Een hogere prijsfactor kan beleidsmatig nooit geïsoleerd voor één bepaalde opleiding afzonderlijk worden bekeken, omdat deze gevolgen heeft voor andere mbo-scholen, gezien de

bekostigingssystematiek van het mbo. Het vergt inzicht in het gehele systeem, de prijsfactoren van andere opleidingen, het vermogen om opleidingen prijstechnisch te vergelijken en in de gevolgen voor andere scholen. In plaats van de Commissie hiermee te belasten, ligt het voor de hand om een hogere prijsfactor als incentive om een kleinschalige, unieke beroepsopleiding in stand te houden, te bespreken in het bekostigingsoverleg tussen het Ministerie van OCW en de MBO Raad. Een voorstel kan in dit overleg op zijn merites en op zijn gevolgen voor andere scholen worden beoordeeld. Een hogere prijsfactor heeft altijd vermindering van bekostiging van andere opleidingen en scholen tot gevolg, omdat het totale macrobudget voor de scholen hierdoor niet verandert. Met elke verhoging van prijsfactoren dient daarom uiterst terughoudend te worden omgegaan.

Tenslotte: de bredere context

De maatschappelijke context waarin mbo-scholen functioneren verandert snel en vraagt om veel responsiviteit en flexibiliteit vanuit de scholen. De regionale en lokale omgeving van de mbo-scholen is verschillend en het flexibel inspelen daarop moet gevarieerd kunnen gebeuren.

In de Memorie van toelichting (paragraaf 2.1) worden factoren genoemd die in de periode tot 2030 tot een grote daling van het aantal mbo-studenten zullen leiden: de demografische krimp, een toename van de keuze voor het havo na het vmbo en een verminderde belangstelling voor de technische mbo-opleidingen. Ook de voorgenomen onbelemmerde doorstroming vanuit vmbo-t/g naar het havo zal hierop van grote invloed zijn. Deze ontwikkelingen zullen grote gevolgen voor de mbo-scholen hebben, onder meer bij de financiële continuïteit. De doelmatigheid van het opleidingsaanbod maakt samenwerking tussen scholen noodzakelijk, zowel regionaal als sectoraal. Samenwerkingscolleges kunnen daarvoor een oplossing zijn, maar soms zullen fusies of andere bestuurlijke samenwerkingsvormen nodig zijn.

De mbo-scholen hebben een breed repertoire van bestuurlijke mogelijkheden nodig om in hun eigen context en omgeving de maatregelen te treffen die nodig zijn om de publieke infrastructuur van het mbo in stand te houden. Van de wetgever mag worden verwacht dat deze daarvoor de juiste maatregelen treft en de adequate randvoorwaarden biedt om de scholen daarmee in hun kracht zetten. Dit vraagt om een bredere discussie dan alleen over samenwerkingscolleges en kleine, unieke opleidingen, waarbij ook de fusietoets in het mbo betrokken moet worden.

Wij nodigen u graag uit met ons het gesprek aan over dit bredere pallet van bestuurlijke mogelijkheden aan te gaan.

Met vriendelijke groet,

Ton Heerts,
voorzitter

In afschrift aan de demissionaire Minister van OCW, mevrouw dr. Jet Bussemaker.

